

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 26

30. lipnja 2016.

cijena 200 Ft

Zastupnici Hrvatske samouprave Željezne županije na službenom posjetu Sisačko-moslavačkoj županiji. Na slici sa sisačkim biskupom Vladom Košićem i dožupanicom spomenute županije Anitom Sinjeri-Ibrišević

Foto: Željko Maljevac

4. – 5. stranica

Opraštanje u Santovu

6. stranica

Opraštanje u Pečuhu

7. stranica

Opraštanje u Budimpešti

10. stranica

Komentar

Za deset godina...

Opet je došlo do zatvaranja jedne školske godine i, nažalost, u Pomurju i do zatvaranja jedne hrvatske ustanove. Još je bolnije kada znamo da je škola u tome mjestu postojala čak od početka 18. stoljeća. Rastuži me i to, ako se prisjetim događanja svoga novinarskog djelovanja na tom području, to je već peta hrvatska škola koja se zatvara. Počelo je s Pustarom, zatim Belezna i Fičehaz, pa Mlinarci i ove godine Sumarton. Zatvaranje škole vuče za sobom mnoge druge negativne posljedice, od odselidbe mladih do gubljenja našega jezika i kulture, jer moramo biti načisto da gubljenje jedne narodnosne ustanove znači i gubljenje onog doma u kojoj se čuje hrvatska riječ, u kojoj se njeguje hrvatska kultura. Naravno, ne možemo ništa učiniti kada se iz naših naselja odele mladi prvo zbog učenja, a zatim „za trbuhom i kruhom“, i da mlađi naraštaji nešto se teže odlučuju za utemeljenje obitelji. Sumartonska bi škola od jeseni imala svega pet učenika i razumno gledano, pa i po zakonu o narodnostima, održavatelj ima pravo prekinuti djelovanje. Možda bi već i ti roditelji odustali da im dijete pohađa školu gdje ima samo petero djece i nema dovoljno djece ni za jednu nogometnu momčad, iako sam u Hrvatskoj pronašla takve škole koje pohađa dvoje-troje djece i podučava ih jedna učiteljica, većinom na otocima, ali bilo je primjera i na kopnu. Čitamo u glasilima da u obrazovanju ponovno dolazi do promjena, započelo je preustrojstvo obrazovnih okruga (njihov se broj već i smanjio) i stižu vijesti da će i škole spajati na način da će odrediti osnovna školska središta. U pomurskoj regiji već početkom ove godine započelo je raspravljanje kako riješiti da narodnosne škole ostanu potpuno u narodnosnim okvirima, naime otkada narodnosne škole pripadaju obrazovnim okruzima, unutar okruga organiziranje nastave odvija se pod jednim „kalupom“ sve je izmiješano, npr. događa se da nastavnik s narodnosnim podrijetlom radi u mađarskoj školi, a u narodnosnu školu stiže nastavnik koji ne zna ni narodnosni jezik. Da bi hrvatska zajednica sudbinu svoje ustanove uzela u svoje ruke, može samo na način da izgradi svoju kulturnu autonomiju. Preuzimanjem nekih škola započeo je taj tijek i u našoj zajednici i, po svemu sudeći, te ustanove dobro funkcioniraju, u njima se povećava broj učenika, roditelji, djelatnici su zadovoljni. Imamo li dobrih primjera, zašto se to ne bi primijenilo i drugdje, međutim čini mi se da je to u našoj zajednici nekako zastalo. Ne znam zbog čega, možda nemamo dovoljno hrabrosti, ne volimo preuzeti odgovornost, možda oni koji bi trebali nemaju dovoljno informacija. Jedna narodnosna zajednica u Mađarskoj u svojim rukama ima već 17 obrazovnih ustanova, a od jeseni će preuzeti još 9, ako zbrojimo, to je već 26, a koliko ih imamo mi? Razvoj bilo kakve zajednice ovisi o obrazovanosti, inteligentnosti onih ljudi koji je čine. Ako nama samima nije najvažnije obrazovanje, onda neće trebati proći ni deset godina da opet zatvorimo jednu našu školu, a nećemo imati ni svoju inteligenciju koja će se nadalje boriti za opstanak hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Bernadeta Blažetin

Glasnikov tjedan

Završilo je Europsko prvenstvo u nogometu za reprezentaciju Hrvatske i za reprezentaciju Mađarske u tjednu koji je iza nas. Obadvije su se reprezentacije oprostile od Europskog prvenstva u Francuskoj u osmini završnice. Hrvatski reprezentativci u produžetku utakmice, točnije domalo pri kraju produžetka suočili su se s munjevitom kontrom portugalske reprezentacije i pobjedničkim golom Quaresme.

Hrvatska je tijekom cijele utakmice imala inicijativu, veći posjed lopte, više pokušaja prema vratima, ali su svi bili neprecizni. Iz prvoga pravog protuna-

bilo i ovoga puta. Lijepo je bilo vidjeti kockaste majice, kape, šalove, po hrvatskim i europskim ulicama i trgovima, na stadionima razdražene navijače, i snagu koja može proizaći iz zajedničkog navijanja. Plakalo se na trenu nakon utakmice i kazivalo kako nisu zaslužili ispadanje.

Mađarska je reprezentacija u osmini završnice nakon sjajnih igara u skupini pretrpjela poraz od Belgije. Belgijanci su zabilježili četiri gola u mađarsku mrežu! Ali ni Mađari nemaju razloga tugovati. Ostavili su izvrstan dojam na svim utakmicama koje su ih dovele do osmine završnice, i pokazali kako su spremni na pobjedu.

Jer Belgijanci su teže od očekivanoga prošli Mađare premda su postigli uvjerljivu pobjedu, no ona je stigla tek u samoj završnici susreta, u 78. minuti kada su Belgijanci postigli drugi gol, a potom su se mađarska obrana i pregalaštvo raspali. Mađari su imali i dosta nesreće jer im se na zagrijavanju uoči početka susreta ozlijedio glavni razigravač Kleinhiesler, ali su u većem dijelu susreta pružili dostojan otpor favoriziranim Belgijancima.

Mi smo bili u izuzetnoj situaciji. Prošloga smo tjedna bili u navijačkoj groznici. Navijali smo i za hrvatsku i mađarsku reprezentaciju te slavili njihove golove, uspjehe, radovali se s njima. Ponosno smo mahali zastavama, i oblačili dresove jedne i druge reprezentacije. Te ih dočekali iz Franuske kao pobjednike.

Branka Pavić Blažetin

Navijali smo i za hrvatsku i mađarsku reprezentaciju te slavili njihove golove, uspjehe, radovali se s njima. Ponosno smo mahali zastavama, i oblačili dresove jedne i druge reprezentacije. Te ih dočekali iz Franuske kao pobjednike.

pada, koji je uslijedio pošto je Perišić pogodio vratnicu, a Strinić izgubio loptu, Portugalci su jurnuli prema vratima Danijela Subašića. Lopta je točno došla do Cristiana RONALDA, čiji je udarac iz neposredne blizine Subašić obranio, ali je na nju natrčao Quaresma i poslao ju u nebranjenu mrežu.

Ulagala su se golema očekivanja u reprezentaciju, kako i priliči, i unatoč ispadanju iz daljnega natjecanja cijela nacija je s njima, i slavi ih kao pobjednike. Jer pokazali su zajedništvo, i volju k pobjedi. Ali u nogometu o svemu odlučuje upravo lopta u mreži. Tako je

MEDIJSKI CENTAR Croatia

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, svaki radni dan od 18 sati pet radijskih emisija s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati.
Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia.

Svečana urudžba povelja i nagrada natjecanja OÁTV-a

U Kossuthovoj dvorani Vladina ureda grada Budimpešte 8. lipnja svečano su uručene povelje i nagrade najboljim natjecateljima, prva tri mjesta po kategorijama, Državnoga natjecanja osnovnoškolaca iz narodnosnoga jezika i književnosti te narodopisa školske godine 2015./16. Povelje je preuzelo 59 učenika nadmetanja iz narečenih kategorija na grčkom, hrvatskom, njemačkom, romskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom i srpskom jeziku te i njihovi nastavnici.

Najbolji na Državnom natjecanju osnovnoškolaca iz narodnosnoga jezika i književnosti te narodopisa školske godine 2015./16.

Prvi put u povijesti Državnoga natjecanja osnovnoškolaca iz narodnosnoga jezika i književnosti te narodopisa u svečanim okvirima uručene su povelje natjecateljima, jednako tako prvi put su dodijeljene povelje i nastavnicima koji su ih pripremili na natjecanja. Nazočnima se obratio vladin povjerenik Richárd Tarnai naglašujući da su natjecatelji, pripadnici pojedinih narodnosti, znalci velikih tajna i čuvari bogate riznice jer svojom mogu reći ne samo kulturu svoje matične domovine i ne samo kulturu mađarskoga naroda nego imaju svoju koja je raznolikija od narečenih te možda je između te dvije kulture. I ovo je nadmetanje glasilo o tome tko na kojoj razini uspijeva razotkriti to bogatstvo, i svi oni koji su nazočni jesu najbolji u tome. Doravnatelj opće prosvjete Sándor Brassói istaknuo je da je odjel ulagao velike napore i trud kako bi državna natjecanja bila pripremljena i protekla na visokoj razini. Državni tajnik za crkvene, narodnosne, civilno društvene odnose Ministarstva ljudskih resursa Miklós Soltész posebno je istaknuo sve one učenike koji su imali hrabrosti sudjelovati na državnome natjecanju i time pridonijeli uspješnosti i priznatosti ustanove iz kojih dolaze, jednako tako i narodnosti čiji su pripadnici. Također je naglasio važnost rada i zalaganja nastavnika koji su pripremili natjecatelje na nadmetanja, kao i članova prosudbenih odbora, jer nije lako procijeniti sve temeljitija i odličnija izlaganja učenika. „Ako se prisjetim tragičnoga događaja otprije sto godina, mislim kako do tada čovječanstvo takvo razaranje i pustošenje nije doživjelo, to je bio Prvi svjetski rat, nažalost, u Drugome svjetskom ratu doživjelo je još veću tragičnost. Razdoblja su to kada su se narodi, države i kontinenti sukobljavali i sumanuto ubijali jedan drugoga. Ti su ratovi djelomično proizlazili iz političkih prohtjeva veselila i nesporazumijevanja naroda i narodnosti. Na te sudbonosne događaje u svakom naselju u Mađar-

skoj postoje spomen-mjesta ili spomen-ploče. Pogledajte imena onih koji su živote dali za slobodu, možda ćete među njima susresti i ime svojih predaka. (...) Nažalost, oni već nisu mogli doživjeti razdoblje slobode, ni to da su se njihovi potomci uzdigli“, reče među inima državni tajnik Soltész. Pri kraju prigodnoga govora, poradi druženja i boljega upoznavanja, pozvao je sve pobjednike i njihove nastavnike na trodnevni boravak kod jezera Velence, za vrijeme jesenskoga raspusta.

Potom je državni tajnik Miklós Soltész uručio povelje i nagrade, bonove za knjigu učenicima koji su postigli prva tri mjesta po kategorijama Državnoga natjecanja osnovnoškolaca iz narodnosnoga jezika i književnosti te narodopisa. Među učenicima su bili i pobjednici natjecanja iz hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa. Povelje i bonovi za knjigu uručeni su polaznici šeljinske škole Šari Frank za osvojeno treće mjesto iz hrvatskoga jezika i književnosti u kategoriji škola s predmetnom nastavom, polazniku lukoviške osnovne škole Tomislavu Vinaku za drugo mjesto iste kategorije, te polaznici serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“ Adeli Rodek za prvo mjesto,

također ove kategorije. Povelja i bonovi za knjigu uručeni su učenicima pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Lauri Eršek za postignuto treće mjesto iz hrvatskoga jezika i književnosti dvojezičnih škola, učenici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Reki Balog za drugo mjesto u istoj kategoriji te učenici koljnofske Dvojezične osnovne škole „Mihovil Naković“ Karmeli Pajrić za osvojenje prvoga mjesta u toj kategoriji. Povelje i bonove za knjigu preuzela je učenica pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Anđelka Stazić za postignuto treće mjesto u kategoriji hrvatskoga narodopisa, učenica pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Mirela Orovica za drugo mjesto u istoj kategoriji te učenica pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Reka Balog za prvo mjesto, također ove kategorije. Zbog nenazočnosti Laure Eršek i Mirele Orovica nagrade je preuzela nastavnica Žuža Kečkeš. Potom je doravnatelj opće prosvjete Sándor Brassói uručio povelje za odličan uspjeh u radu na pripremi učenika državnoga natjecanja učenika iz hrvatskoga jezika i književnosti te iz hrvatskoga narodopisa, i nastavnicima. Među njima su nastavnica serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“ Jelica Mihović Adam, koljnofske Dvojezične osnovne škole Mihovil Naković Katica Mohoš Arato, lukoviške škole Biserka Brantner Kolarić, nastavnice pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Mirjana Murinji i Žuža Kečkeš. Nastavnica Mirjana Murinji nije pribivala svečanosti. U okvirima svečanosti u kulturnome programu s dalmatinskim su napjevima nastupile polaznice budimpeštanskog HOŠIG-a, pod ravnanjem odgojiteljice Ágnes Nagy. Pri kraju je slijedilo druženje i prijam.

Čestitamo svim dobitnicima natjecanja i nastavnicama za trud i zalaganje te im želimo mnogo uspjeha!

Kristina Goher

Zastupnici Hrvatske samouprave Željezne županije na službenom posjetu Sisačko-moslavačkoj županiji

Proslava Dana Sisačko-moslavačke županije, Thompsonov koncert i pohod spomen-mjestu hrvatskih braniteljev i žrtav Domovinskoga boja

Prilikom dvodnevnoga boravka tročlane gradišćanskohrvatske delegacije Željezne županije gostodavatelji su s velikom pažnjom sprohadjali novopečene prijatelje ki su bili pozvani najprlje na Dan Sisačko-moslavačke županije pred rodnu kuću Stjepana i Antuna Radića u Desno Trebarjevo, potom pak u Martinsku Ves na svetu mašu ku je predvodio sisački biskup mons. Vlado Košić. Otpodne u Sisku su poslaniki Gradišća sudjelovali na svečanoj sjednici Sisačko-moslavačke županije, a pri večeri se je otvorila mogućnost i za daljnje druženje s peljači Županije. Dan je završen na koncertu Marka Perkovića Thompsona pred katedralom Uzvišenja Svetoga Križa u Sisku. Nediljna zora je Gradišćance otpeljala u Baćin, na mjesto masovne grobnice, a posjećeno je i spomen-mjesto Gordana Lederera, snimatelja Hrvatske televizije ki je ubijen u Domovinskom boju. Sveta maša u sisačkoj katedrali je bila zadnja štacija službenoga gostovanja Gradišćancev ki su došli na povratni pohod, pokidob je delegacija iz Sisačko-moslavačke županije uprav pred misećdan posjetila nas. S gradom Siskom je poveznica u Sambotelu svetac, biskup Kvirin ki je ubijen u našem gradu, a Gornji Četar je uspostavio prijateljstvo najprije s FA „Ivan Goran Kovačić“, potom pak s KUD-om Posavina iz Budaševa.

Sastanak sa županom Ivom Žinićem, EU parlamentarkom Marijanom Petir i dožupanicom Anitom Sinjeri-Ibrišević

Tempo je prebrz u rani jutarnji ura 11. junija, u subotu, dokle se vozimo iz Šenkovca, kade je dan prlje otvorena izložba Lajoša Brigovića. Na pragu Siska čekaju nas jur naši sprohadjaci. Stari prijatelj Željko Maljevac, glavni urednik Novoga sisačkoga tjednika, zahvaljujući komu su započeta i brojna partnerstva, tako škol kot i kulturnih društav na području Željezne županije i gdo ima svoj dio i u sadašnjem sprijateljivanju dvih županij, ter Ivan Celjak, djelatnik Županije, sin heroja Domovinskoga boja Marijana Celjaka, pokojnoga dozapovjednika obrane Siska i Banovine u Domovinskom boju. Kasnije doznajemo da polag ulice na postavljene plakata ,povodom spomen-dana, uprav je portret oca, branitelja ovoga mladoga človiaka, ki je ustriljen neprijateljskim snajperom kod ulaza u vojarnu. U ovoj županiji karkude hodi človik, otrpu se rane zadane iz prošlosti. I tako nas pelja bliska povijest u malo ranije vrime u Desno Trebarjevo, pokraj Siska, kade je pred 145 ljet uprav na ta dan rođen Stjepan Radić, jedan od velikanov hrvatske povijesti, prvi hrvatski politolog sa sviododžbom, političar, književnik, prevoditelj i publicist. Umro je 1928. ljeta u posljedici teškoga ranjavanja, kad ga je Srbin Puniša Račić ustriljio za vrime sjednice jugoslavenskoga parlamenta u Beogradu. Brat mu Antun, gimnazijski profesor, pisac, etnolog, političar (rođen 11. VI. 1868.), odan je bio svojemu narodu, zato

brati Radići se i smatraju učiteljem i peljačem hrvatskoga naroda ter osnivačem Hrvatske pučke seljačke stranke. I zato nam je posebna čast da smo na povijesnom mjestu s brojnim poštovatelji ovih velikanov i u svečanoj povorki moremo dotaknuti tlo, kade su prlje nas koracali uzori svih Hrvatov. Ovde nam je i prvo spravišće sa županom Sisačko-moslavačke županije Ivom Žinićem, predsjednicom Skupščine Županije Ivankom Roksandić, hrvatskom zastupnicom u EU Parlamentu Marijanom Petir, a dožupanicu Sisačko-moslavačke županije Anitu Sinjeri-Ibrišević svi mi objamimo s iskrenim prijateljstvom. Pred rodnom hižom braće Radić, ka je srušena 1975. ljeta, danas stoji Radićevim bista, tamo su položeni vijenci i našgane su i sviće spominka. Pravoda u ovom naselju i dom je imenovan po Radići, ali zaistinu nimamo čuda vrimenta za duže razgledavanje, jur ponovo se vozimo dalje na biskupsku mašu u Martinsku Ves. – Danas Sisačko-moslavačka županija slavi svoj dan, a Hrvatska seljačka stranka rodjendan svojih utemeljiteljev Antuna i Stjepana Radića koji su zadužili ne samo stranku, nego i čitav naš hrvatski narod. Tako da njih ubrajamo u najveće i najodličnije borce za slobodu svoga naroda za pravice i za domovinu – je rekao sisački biskup mons. Vlado Košić na početku maše, ka je prikazana za duše njeve u vječnosti i za županiju kot i za stanovnike ter domovinu Hrvatsku. Mons. Vlado Košić je u majušu boravio u Gradišću i predvodio hrvatsko shodišće u jurskoj katedrali, tako da nije ni čudo da nas pozdravlja s

Spomenik hrvatskim velikanom, braći Antunu i Stjepanu Radiću

Na Thompsonovom koncertu

posebnim toplim tonom u glasu kot stare poznanike pred crkvom Sv. Martina. A to bi bila još jedna kopča, pokidob Sv. Martin je rođen u našem gradu Sambotelu, a u brojni naselji Hrvatske je poštovan i je zaštitnik, obrambenik crkav i mjest. Svečana sjednica, povodom Dana Sisačko-moslavačke županije je održana u Rafinerijskom domu u gradu hrvatskih pobjedov, pri koj su po prvi put mogli tamošnji zastupniki, političari i gosti u ruke zeti i prelistati i Tajednik Hrvatov u Ugarskoj, Hrvatski glasnik. Minuta šutnje je spominak pri uvodu svečane sjednice na poginule hrvatske branitelje u Domovinskom boju i na prvoga predsjednika Hrvatske, dr. Franju Tuđmana. Uz brojne svečane govore i govorača, uručene su i županijske nagrade i priznanja. Iz vinarije i atraktivnoga restorana Tušek u Gaborčini kod Popovače otvara se pogled na jedinstveni krajolik s terase u kom ne moremo dugo uživati jer godina nas tira pod krov na vrime domjenka. Uz prigodnu muziku i skupa otpjevanih dobro poznatih melodijov mi njaju se i riči med predstavniki gradišćanske delegacije i peljači

Spomen-obilježje na brdu Čukur ubijenom snimatelju Hrvatske televizije, Gordanu Ledereru

Županije ter je prikdana jesenska pozivnica da i sam župan i predsjednica Skupščine posjećuju Gradišćanske Hrvate. Božjim znakom smatramo da Marko Perković Thompson uprav ta dan ima humanitarni koncert ispred sisačke katedrale za stipendiste Biškupske zaklade „Fra Bonifacije Pavletić“, a naša radost, kot i atmosfera s deset jezero ljudi je neopisiva. Koliko je trpila ova županija za vrime Domovinskoga boja, ka zvjerstva su napravljena nad hrvatskim stanovničtvom, o tom smo čuli u Gradišću prilikom prezentacije bojnih knjig u minuli ljeti, a ovput smo imali sriću i posjetiti nekoliko spomen-mjest iz Domovinskoga boja. Zahvaljujući našim domaćinom u nedilju ujutro naše malo puto-

vanje začmemo u Baćinu. U malom selu s prirodnom lipotom kraj rijeke Une, kade je 21. oktobra 1991. ljeta ubijeno 56 stanovnikov, a mrtva tijela su ostala ležati nepokopana. Kasnije su bageri zakapali smrtne ostatke, koji su otkriveni samo 1997. ljeta i ovo je postala druga najveća masovna grobnica za Ovčarom u Hrvatskoj. Domaćin, branitelj Matija Ćorić Beli, nam pokaže i buduću spomen-kuću ka se oblikuje u čast nedužnim žrtvama agresije. Na području Sisačko-moslavačke županije u Domovinskom boju je palo 560 hrvatskih braniteljev, a ubijeno je 1600 civilov, mnoga sela su zničena sa zemlje, a počinitelji u najvećem slučaju su još svenek na slobodi. Na brdu Čukur, kockice i datumi peljaju jednom puknutom objektivu, to je simbolični žitak mladoga kamermana koji je završen u djelu. Bojni snimatelj Hrvatske televizije

U Baćinu pri spomeniku masovne grobnice iz Domovinskoga boja

Gordan Lederer ubijen je od neprijateljskoga pucanja. Na sve njih mislimo pri maši u katedralnoj crkvi Uzvišenja Svetoga Križa ku služi kancelar Sisačke biskupije mons. Marko Cvitkušić ki nam povida i o duhovniku Petru Žagmeštaru čiji spomenik stoji pred farom i gdo je ubijen od komunistov za Drugim svitskim bojem. Koliko tuge i boli u jednoj županiji, konstatiramo s farnikom Markom Karačem ki nas časti na farofu. Službeni posjet naš tamo i skonča i tribat će nam još vrimena da sve vidjeno u sebi obradimo i pravoda se jur pripravljamo na slijedeće spravišće, kod nas u Željeznoj županiji.

Timea Horvat
Foto: Željko Maljevac

Pred sisačkim farofom i spomenikom duhovnika Petra Žagmeštra

Oproštajna svečanost santovačke Hrvatske osnovne škole

Školu napustio 70. naraštaj; troje učenika nastavlja u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji

Svečanu povorku predvodi ravnatelj škole Joso Šibalin.

U okviru oproštajne svečanosti santovačke Hrvatske osnovne škole koja je priređena 17. lipnja u mjesnom domu kulture, od škole i mlađih učenika, posebno učenika sedmog razreda, te svojih nastavnika i roditelja oprostilo se 16 osmaša razrednika Bariše Kovačeva: Albert Barna, Livia Beck, Kevin Burány, Karlo Fucin, Hedviga Gorjanac, Martin Grézló, Tamás Király, István Kolompár, Alexandra Koncz, Daniela Lázár, Richárd Pásti, Emil Sipos, Előd Szabados, Ilija Stipanov, Dorina Tréfás Tóth i Adrián Vőő.

Školu je napustio 70. naraštaj učenika, a kako saznajemo, troje od njih – Albert Barna, Hedviga Gorjanac i Ilija Stipanov – svoje će školovanje od jeseni nastaviti u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže, ostali pak većinom u bajskim strukovnim školama.

Oproštajna je svečanost uljepšana prigodnim programom, oproštajnim riječima učenika sedmog i osmog razreda, pjesmama i kazivanjem stihova na hrvatskom i mađarskom jeziku. Ispračaj osmaša i završnicu školske godine nadalje uljepšali su

Školska je zastava predana na čuvanje učenicima sedmog razreda.

pjevački zbor s pjesmom Učitelju hvala i tamburaški orkestar s omiljenim uspješnicama.

U ime osmaša od učenika škole, svojih nastavnika i roditelja oprostili su se učenici Hedviga Gorjanac i Albert Barna. Već po

običaju, učenici osmog razreda simbolično su privezali vrpcu svoga naraštaja na školsku zastavu, te predali ključeve ustanove učenicima sedmog razreda.

Na kraju se u svoje i u ime nastavnika osmašima obratio i ravnatelj škole Joso Šibalin. Prisjetivši se proteklih osam godina, on im uz ostalo reče:

– Svi vi imate nekoliko uspomena iz prošlih dana, godina, prijetite se razreda gdje ste zajednički usvajali mnoštvo znanja ili na dvorište gdje ste se bezbrižno igrali na odmorima i popodnevnim zanimanjima gdje su se stvarala prijateljstva, ali sve su to samo mjesta. Zašto će vam ipak ostati u trajnom sjećanju? Zato što nikada niste bili sami, uvijek su bili s vama prijatelji, cijeli razred. Zbog njih i samo s njima se mogu spominjati sva ta mjesta i događaji. Jer ste zajednički dijelili uspjehe i neuspjehe, brige i radosti, jednom riječju, u svemu ste bili jedinstveni. Sad sve ovo

Prepuna dvorana učenika, nastavnika i roditelja

bezbrižno dječje doba završava, ali sve što je bilo lijepo, ponesite sa sobom. Za sve lijepe uspomene i bezbrižno djetinjstvo zahvalite vašim roditeljima, bakama i djedovima koji vas nisu pomagali samo materijalno, nego od toga mnogo važnijim sadržajima kao što je topla ljubav, podrška u svim teškim trenutcima života.

Budući da je oproštajna svečanost bila ujedno i završnica školske godine, ravnatelj Šibalin istaknuo je i najvažnije uspjehe te rezultate učenika u protekloj školskoj godini. Tako primjerice na državnim hrvatskim natjecanjima u okviru Croatiade, na natjecanju u kazivanju stihova i proze, na likovnom natječaju, te izlaganju projektnih tema, ali jednako tako i na županijskim i državnim natjecanjima iz matematike, mađarskog jezika i drugih predmeta. On se ukratko osvrnuo na postignute rezultate u učenju, te na najvažnije školske svečanosti i kulturne aktivnosti, posebno je istaknuo uspjeh tamburaškog orkestra.

Na kraju su dodijeljene diplome i nagrade za postignuti uspjeh u učenju i istaknute rezultate u predmetnim, kulturnim i sportskim natjecanjima. Priznanje za najboljeg učenika školske godine dodijeljeno je Milanu Milankoviću, a za najboljeg športaša proglašeni su Ana Prosenjak i Oliver Somodi.

Po završetku svečanosti po razredima su podijeljene i svjedodžbe.

Opraštanje „Krležinih“ osmaša i zatvaranje školske godine 2015./2016.

Baloni su pušteni da ih nosi vjetar.

Završila je još jedna školska godina i u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže, ustanovi koju je školske godine 2015./2016. pohađalo 404 učenika. U vrtiću njih 63, u osnovnoj školi 214, a u gimnaziji 127.

Dvadeset i jedan osmaš oprostio se od osnovne škole, 15. lipnja, njih šesnaestero nastavit će svoje školovanje u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže, dakle ostat će u svojoj matičnoj školi.

Donosimo imenik osmaša, neka im bude za uspomenu na jedan od važnih dana njihova života: Sarolta Acsai, Enikő Becskei, Apolka Bodó, Dušan Čatić, Laura Érsek, Ádám Horváth, Emese Jek, Lolita Jovanović, Dominik Jukić, Rihard Kristijan Kamarić, Dárus József Kóhalmi, Letícia Lakatos, Mirela Orovica, Júlia Emma Poletto, Ladislav Marko Ronta, David Stražanac, Máté Széplaki, Valer Severinac, Dalija Terzić, Dijana Terzić i Mira Trubić.

Kako veli ravnatelj škole, završena je uspješno još jedna školska godina, s dobrim rezultatima. Ljeto koje je pred djelatnicima škole i učenicima, također obiluje programima, u tri kampa hrvatskoga jezika i kulture u «Zavičajju», u HDS-ovoj organizaciji, u kojima sudjeluju i „Krležini“ učenici, jednako tako u taboru za bruce u Omišlju koji ostvaruju već godinama u suradnji s Osijekom i Pečuhom, te zajednički tabor na Balatonu „Krležinih“ učenika i učenika dviju prijateljskih osječkih škola.

U tijeku je skoro fizičko preseljenje vrtića u nove prostore, koji će od kolovoza pohađati osamdesetak djece. Po sadašnjim podacima, školske godine 2016./2017. tu će ustanovu pohađati ukupno 447 osoba, u vrtiću 80 djece, u osnovnoj školi 227 učenika, a u gimnaziji 140 đaka. Već treću godinu zaredom pokreću se dva prva razreda, stoga, kako saznajemo, već su se počeli izrađivati i pla-

novi za proširenje škole s četiri nove učionice...

Opraštanje je upriličeno zadnjeg dana nastave u školskoj godini 2015./16. Razrednice Mara Vujkov i Lidia Stanić s učenicima su se prošetale dugim školskim hodnicima i prostorima, a učenicima, roditeljima i rodbini prigodnim se riječima obratio i ravnatelj škole Gabor Győrvári koji je između ostaloga kazao: «Kada se kaže da u današnje vrijeme ne znači previše koju osnovnu školu pohađate, jer je to samo osnovna, pravi poticaj i znanje za buduće školovanje, za životni poziv učenici dobiju kasnije – s ovom se izjavom možemo složiti djelomično jer mislimo da kod naših osmaša svakako je presudno u kojoj su ustanovi i jednako tako u kojoj će nastaviti. Hrvat-

ska je škola Miroslava Krleže ustanova koja je ponosna na to da je ne sačinjavaju samo učitelji i učenici nego je prepoznatljiva po tome da se sastoji od svih njenih partnera koji su prvenstveno roditelji, predstavnici uzdržavatelja, pomoćno osoblje i svi partneri koji su voljni jačati naše zacrtane ciljeve.

Do sada smo zajednički njegovali materinski jezik i hrvatsku kulturu. Molim vas, nemojte zapostaviti to ni onda ako pođete u drugu srednju školu.

Govor i nije ispaio neki oproštajni jer smatram da je ovo samo jedna stanka, a naša se suradnja nastavlja u malo drugačijim oblicima i malo ozbiljnije. Kada se sedmi razred oprosti od vas, to će značiti pozdrav s djetinjstvom i zabrinutost zbog činjenice da na godinu postajete bruce, no to je više nestrpljivost nego ozbiljna briga. Želimo vam da iz bruce izrastu gimnazijalci, koji su ponosni na svoju osnovnu školu, prijatelje, učitelje i kojima se i mi možemo ponositi jer će nastaviti svoje školovanje u duhu u kojem su upućeni u Hrvatskoj školi."

Zatvaranje školske godine i podjela svjedodžaba u Hrvatskoj školi Miroslava Krleže zbilo se u svečanim okvirima 24. lipnja.

Branka Pavić Blažetin

Nastup osmaša

Pečuški studenti kroatistike na terenskoj nastavi

U obliku terenske nastave 22. travnja krenuli smo iz Pečuha u Osijek na dvodnevni izlet. Putovalo nas je dvadesetak s Filozofskog fakulteta, s odsjeka za kroatistiku u Pečuhu. Taj kulturno-znanstveni program organizirali su naši profesori, i naš lektor, prof. Boris Kiš. Svake godine, zapravo svakog proljeća, organiziraju nama, studentima takve programe, u okviru terenske nastave. Ove su nas godine vodili u Osijek i u Vukovar.

Krenuli smo ujutro, u osam sati i stigli u Osijek prijepodne, gdje su nas primili zamjenik osječkoga gradonačelnika Denis Ambruš i savjetnica za kulturu Ljerka Hedl. Imala sam osjećaj da ne primaju nas samo zbog nekih obvezatnih razloga nego im je vrlo rado da smo došli u njihov grad, mi koji učimo hrvatski jezik, književnost, te kulturu. Pošto smo malo porazgovarali s njima i stekli dojam da smo na „dobrom“ mjestu, posjetili smo Muzej Slavonije, a zatim Arheološki Muzej grada Osijeka. U Muzeju su nas primili prof. Marina Vinaj i ravnatelj Muzeja Denis Detling. Vodili su nas kroza spomenute muzeje i otkrili nam sve važne informacije o njima, naprimjer mogli smo upoznati važne osječke proizvode. Osobito mi se svidjela izložba satova, gdje smo mogli pogledati kako je izgledao prvi sat koji su tamo proizveli, te kako se sve to razvilo tijekom godina.

Osim tih muzeja upoznali smo se i sa samim gradom. Kroza središte grada Osijeka vodio nas je prof. Dubravko Vrbešić, koji nam je sve bitne informacije ispričao na vrlo zanimljiv način. Putem interpretacija nekih osječkih anegdota, mogli smo se upoznati ne samo s kulturološkom i znanstvenom nego i nekom mitološkom pozadinom grada Osijeka. Budući da smo imali vrlo ugodan i sunčan dan, prošetali smo do Drave i tamo pogledali pješački most. Vrlo mi se svidjelo što se tako lijepo može prošetati pokraj Drave, na urednom pješačkom stazom preko više kilometara. Nakon toga vodio nas je profesor sve do Filozofskog fakulteta, gdje su nas primili prodekanica doc. dr. sc. Dubravka Božić Bogović i Jadranka Mlikota s Odsjeka za hrvatski jezik. Upoznali su nas s njihovim fakultetom i odsjekom za hrvatski jezik. Smatram da je to vrlo korisno nama studentima, kako bismo mogli usporediti neke metode učenja hrvatskoga jezika u Mađarskoj i učenja hrvatskoga jezika u Hrvatskoj. Poslijepodne, nakon tih kulturnih programa, na kojima smo sudjelovali zajedno s našim profesorima i profesoricama, neki studenti s osječkog fakulteta su nas (studente) vodili do kampusa, gdje smo imali zajednički ručak s njima. Prema mome mišljenju bit, svrha tih programa jest baš u tim trenucima kada provodimo zajedničko vrijeme s izvornim govornicima hrvatskoga jezika. Naravno, svaki dan tu na našem pečuškom fakultetu možemo mnogo toga naučiti od naših profesora, koji govore odlično i izvorno hrvatski jezik, ali je sasvim drugačiji način učenja jezika kada smo u svakodnevnom razgovoru s drugim studentima.

Drugi dan ujutro krenuli smo u Vukovar, gdje smo posjetili Vučedolski arheološki muzej, koji je jedan od najmodernijih muzeja što sam ih sam ikada posjetila, organiziran je na vrlo interesantan i interaktivan način, prema tome mislim da može biti zanimljiv i iz kulturoloških, znanstvenih, ali i didaktičkih razloga. Mislim da smo svi mi – profesori i studenti istodobno – uživali u upoznavanju vučedolske kulture. Nakon muzejskog posjeta kre-

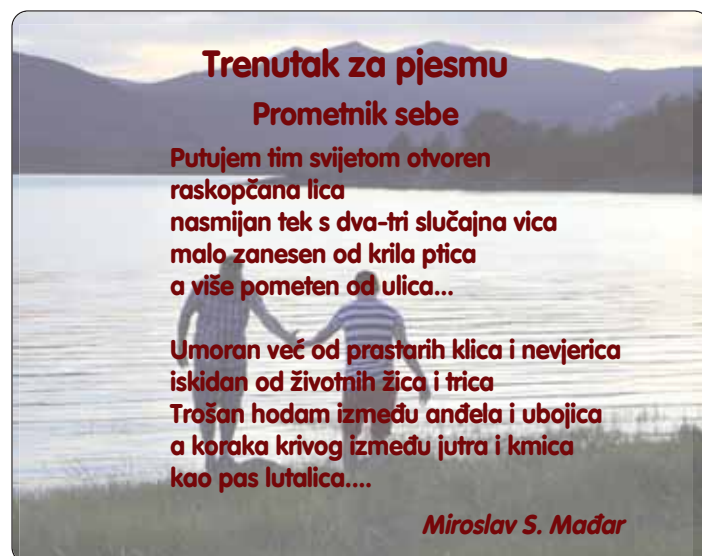

Studenti pečuške kroatistike posjetili su Filozofski fakultet Osječkoga sveučilišta.

nuli smo kući, u Pečuhu, pomalo umorni, ali oduševljeni od novih stečenih znanja.

Mislim da svi mi, studenti Odsjeka kroatistike u Pečuhu, možemo biti zahvalni našim profesorima i profesoricama za organiziranje takvih programa. Budući da su ti programi u obliku izleta, nemamo dojam da je to preformalno, ali ipak učimo nešto novo svakom prilikom. Smatram da su nam te terenske nastave neophodne u izgradnji nekih emotivnih veza s hrvatskom jezičnom, književnom i znanstvenom kulturom, koji nam pomažu u trajnom učenju i sačuvanju hrvatskoga jezika i kulture tu u Mađarskoj.

Adrien Rónai
studentica Odsjeka za kroatistiku
Filozofskog fakulteta u Pečuhu

Svečano predana obnovljena Bunjevačka zavičajna kuća na Fancagi u Baji

U suorganizaciji Gradskog muzeja Istvána Türra i Samouprave grada Baje, 15. lipnja upriličena je svečana predaja obnovljene Bunjevačke zavičajne kuće koja je otvorena potkraj 1970-ih godina sa stalnim postavom na temu „Graditeljska tradicija i stambena kultura bunjevačkih Hrvata s početka 20. stoljeća“.

Kako uz ostalo reče ravnateljica Gradskog muzeja Zita Kovács, Bunjevačka zavičajna kuća jedna je od posljednjih uspomena na tradicijsku gradnju ovoga kraja. Po kazivanju ovdašnjih ljudi, nabijača s trščanim krovom građena je 1860-ih godina. Glavnina izloženih predmeta ostavština je Katice Orlovac, proširena s predmetima posljednje vlasnice kuće Katice Sekulić Šokčević. Obnova je ostvarena s potporom Ministarstva ljudskih resursa putem uspješnog natječaja u iznosu od 5,5 milijuna forinti.

Podsjetimo da su radovi na obnovi nabijače iz druge polovice 19. stoljeća započeli još u kolovozu 2014. godine. Grad je u suradnji s Gradskim muzejom Istvána Türra u prvom krugu dobio 2,5 milijuna forinta za pojačanje zidova i popravak trščanoga krova, a lani 2,4 milijuna, između ostalog za izgradnju sustava suvremenoga grijanja do sada negrijanih prostorija, nadalje za obnovu pročelja, za ličenje, te osuvremenjivanje električnog voda.

Tom je prigodom nazočne pozdravila Vesna Haluga, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, koja je uz ostalo podsjetila da se ove godine obilježava 330. obljetnica doselidbe bunjevačkih Hrvata na ove prostore, koji danas čine malu zajednicu, zalažući se za očuvanje tradicija i njegovanje materinskog jezika. – Važni su ovakvi događaji jer očuvanje jezika i kulture jačaju nacionalni identitet. – reče uz ostalo

Vesna Haluga izražavajući zadovoljstvo što je obnova ostvarena kao zajednički projekt Ministarstva ljudskih resursa, Samouprave grada Baje i Gradskog muzeja.

Bajska dogradonačelnica Andrea Besesek Csubák uz ostalo je naglasila da je Baja višenacionalni grad, što ujedno daje i snagu zajednice. Izrazila je zadovoljstvo što je vjerodostojno obnovljena Zavičajna kuća u modernom ruhu ponovno otvorila vrata posjetiteljima, prikazujući djelić naše prošlosti. Najavila je da će, zahvaljujući uspješnom natječaju od 150 milijuna forinta, doći i do obnove bajskog muzeja.

Nakon pozdravnih riječi, obnovljeni stalni postav Zavičajne kuće otvorio je Šandor Horvat, predsjednik Odjela za istraživanje narodnosti pri Mađarskome narodopisnom društvu. On je

naglasio kako Hrvati u Mađarskoj imaju pet zavičajnih kuća, jedna od njih je i fancaška Bunjevačka zavičajna kuća. Znatno je više zgrada koje su u održavanju muzeja gdje se čuvaju tradicijski predmeti Hrvata u Mađarskoj. – Nadam se da će se od ovdje izloženih stvari mnogo toga sačuvati za budućnost. To je mogućnost da se mladi upoznaju s djelićima naše prošlosti. – reče uz ostalo Šandor Horvat. Svojim programom otvorenje su uljepšali bajski KUD „Bunjevačka zlatna grana“ i pjevački zbor Fancaške osnovne škole u pratnji Orkestra „Čabar“.

S. B.

www.bajaimuseum.hu

„Čista soba“

„Ne učimo za školu, nego za život“

Oproštajna svečanost osmoga razreda budimpeštanskog HOŠIG-a

U predvorju budimpeštanske Hrvatske osnovne škole 14. lipnja održana je oproštajna svečanost osmoga razreda ove škole. Toga su dana slavljenci bili: Máté Aranyi, Margarita Azizyan, Bence Bálint, Gyula Ákos Füri, Eliza Gárdos, Balázs Levente Hlavács, János Szabolcs Kiss, Enikő Kónya, Maxim Kožuharov, Balázs Zsombor Lenthár, Eszter Mogyorósi, Danica Romac, Tena Ivana Šindik, Dorottya Sinkó i razrednica osmaša Žuža Molnar.

Osmaši u društvu razrednice Žuže Molnar

„Ne učimo za školu, nego za život“ glasi latinska izreka koju su osmaši odabrali za pozivnicu za ovu prigodu. Nakon povorke po učionicama i hodniku osmaši u pratnji sedmoga razreda polako su se duž stubišta spuštali u školsko predvorje. Peti i šesti razredi lijepo su okitili njihov put, i kao plutajuće jedrilice po beskrajnoj morskoj pučini tako su krasili plavu draperiju papirnati cvjetovi. Svaki svečar, po jedna jedrilica, koja nakon ljeta plovi k svome cilju. Opraštanje osmaša, kada je riječ o ovoj školi, kao da nije ono u pravome smislu ili istinito, jer izuzev Eszter Mogyorósi, Dorottya Sinkó i Leventea Hlavácsa svi nastavljaju svoju naobrazbu u ovoj ustanovi, ali zasigurno da je za svakoga osmaša jedno razdoblje života završeno.

S recitacijom pjesme Tona Pavčeka „Jednostavne riječi“ svečare je pozdravila učenica sedmoga razreda Flora Fowkes, potom su u ime njih oproštajne govore čitale, na hrvatskome Maja Šindik, a na mađarskome jeziku Maja Tot. „Što nam se činilo tako daleko, postalo je toliko blizu. Dan kada prelazite iz osmaša u gimnazijalca neizbježno se približava. Od rujna ćete biti prvi razred u gimnaziji, najmlađi, a mi ćemo biti osmi razred u osnovnoj školi, to jest najstariji. Tako, da budem iskrena, jedno oko mi se smije, a drugo plače. Doista mi je žao što odlazite, a s druge strane radujemo se što mi postajemo najstariji. Nadamo se da ćemo dostojno obavljati dužnost koju ste vi, više nego uspješno, obavljali. (...) U jedno sam sigurna, trebate vjerovati u svoje snove, živjeti život i u svakom danu uživati kao u posljednjem. I zapamtiti, ako ste uživali u potrošenom vremenu, onda to vrijeme nije uzalud potrošeno“ – reče Maja Šindik. Osim pogačice, kapljice vina i novčića za dobru sreću, u torbici osmaša našli su se i stihovi pjesme naslova „Odlazak“

Tina Ujevića, koju su svečarima otpjevali sedmaši.

Učenica osmoga razreda Eszter Mogyorósi ovom je prigodom kazivala svoje stihove, u kojima se na šaljiv način prisjetila godina provedenih u ovoj školi; prve razrednice, učiteljice De-jane Šimon, te pojedinih sati, odnosno profesora. I uz glazbenu pratnju po bijelome platnu vrtjele su se fotografije o proteklim zajedničkim godinama. U ime svečara oproštajne su govore čitale Tena Šindik na hrvatskome i Danica Romac na mađarskome jeziku. „Stigao je i ovaj dan, dan s kojim se opraštamo od naše osnovne škole. Ovaj trenutak označuje važnu stanicu na našem putovanju. A ono što osjećamo dvojako je jer se u nama miješaju strah od napuštanja onog što nam je dobro poznato i predstavlja sigurnost, s uzbuđenjem koje je uvijek prisutno kada se susrećemo s nečim novim i nepoznatim. Vrijeme brzo leti, pa su tako neki od nas u ovoj školi od malih nogu, dakle već od vrtića, neki su se pridružili poslije, ali smo do kraja osmog razreda uspjeli uspostaviti dobru razrednu zajednicu“ – reče Tena

Šindik. Potom je u ime svečara zahvalila svim profesorima, razrednici, ravnateljici škole i svim roditeljima na radu, ljubavi i strpljenju. Generacijsku je vrpču na školsku zastavu svezala osmašica Enikő Kónya. „Polazak u školu svima nama odlučujući je doživljaj. Prvi put se suočavamo s obvezama, te da od nas očekuju rezultate, postignuća koja se mjere i ocjenjuju. Prvi put doživljavamo osjećaj pripadnosti široj zajednici i da imamo obveza i prema toj zajednici. Zajednica ujedno znači i sigurnost, pripadati jednoj zajednici i jednoj kulturi dobar je i nezamjenjiv doživljaj. Škola je mjesto gdje dolazi do izražaja sposobnost, u čemu sam doista dobar, što me zanima i da saznam tko su oni na koje uvijek mogu računati“ – kazala je među inima

Tena Šindik i Danica Romac

ravnateljica Ana Gojtan u prigodnome govoru. Svečani oproštajni program završen je zajedničkom pjesmom osmoga razreda „Zbogom, dobri dani“ Andrije Kosa.

Dragi svečari, neka vaš put vodi pokraj drvoreda u kojem su znanje, poštenje, iskrenost, odlučnost i sreća!

Kristina Goher

Zagrebački BMW motoristi gostovali u Kisegu

Pred sjedišćem kiseške Hrvatske samouprave zadnjega petka prošloga miseca je simo-tamo letila hrvatska zastava. Sunčani dan i s godinastom pljuskom je presenetio domaćine, Hrvate junačkoga grada ter goste, motoriste iz zagrebačkoga BMW moto kluba. Toga otpodneva još nepoznate putnike dočekalo je u prostoriji hrvatskoga kluba srdačno gostoprimstvo, u riči i emocija zaistinu bogato predstavljanje Gradišćanskih Hrvatov ter šetnja i druženje u varošu.

Toliko lipih i moćnih modernih konjev, BMW motorov rijetkokrat čuje i vidi u jatju človik, pak se onda zna i začuditi, kako se svi zakrenu na jedan dvor. Tako su se mogli študirati svi oni ki su toga petka sudjelovali u prometu, kad je u Kisegu dospila grupa zagrebačkih motoristov. – Svenek nam je drago, kad iz stare domovine dojdju naši Hrvati. Nas je samo šakica Hrvatov ovde u Kisegu, koji ima sve skupa 11 000 stanovnikov. Naši preoci su došli s Nikolom Jurišićem, on je junak ovoga grada ki je obranio protiv Turkov ov grad, i ljetos ćemo se spomenuti na njega s desetom jubilarnom opsadom, spektakularnom igrom te bitke, u augustušu – je začeo predstavljanje Šandor Petković, predsjednik Hrvatske samouprave u Kisegu, i nastavio, kako se jezik zgublja u ovom dijelu Gradišća, kako nas je svako ljeto sve manje i manje. Timea Horvat, novinarka Hrvatskoga glasnika, pak je podilila list i je govorila o medijskoj situaciji Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. – Vrlo smo iznenađeni dočekom i prijemom, kako ste nas dočekali, jer na ovakav način se dočeka rodbina i veliki prijatelji – se je obrnuo prema domaćinom Dragutin Buden iz redov motorista i nastavio:

– Naš klub ima devedeset članov, vozimo BMW motore s hrvatskim obilježjima. Širimo kulturu vožnje, kulturu govora, kulturu ponašanja na cesti i imamo treninge s policijom. Oni nas obuču, a i mi njih. Imamo ljude koji su obišli kuglu zemaljsku na motoru. Ostat će nam ovaj posjet u trajnom sjećanju i daj Bog da se ponovi – smo čuli od gostov. Marijan Krupica, organizator ovoga posjeta, nam je rekao da prvi put je došao u varoš sa svojom hižnom družicom i ostali su jako oduševljeni gradom, pričom i Jurišićevom tvrdjavom. Onda je odlučeno da motoristi moraju viditi ovu lipotu, tako je i dospilo malo kasnije u naše Gradišće petnaest motoristov. – Nažalost, mi ne znamo puno o gradišćanskim Hrvatima, kakvi su, kojim jezikom govore, u kojim naseljima žive ovdje u Mađarskoj, kako su organizirani, kakvi su im kontakti s bivšom domovinom, i zato nam je bilo jako interesantno sve ovo čuti i viditi, u okviru ove ture. Vozili smo se lokalnim cestama ne autoputima, jer nama je cilj voziti, a ne juriti – istaknuo je Marijan Krupica ki je još dodao da pogledat će i grad Željezno, a obić će i Niuzaljsko jezero, a čez četire dane proputovat će kih 1500 kilometarov. Prilikom boravka gosti su mogli viditi slavnu tvrdjavu, muzej u njoj, hrvatsku crikvu Sv. Mirka, a i crikvu Srca Ježuševa.

Gosti i domaćini u veselju

I ovo kratko vrime je bilo dovoljno da se narodu prijateljstva, a jur je i novi predlog primljen na planiranje, a to bi bila jedna tura od sjevera do juga Gradišća, ovde u Ugarskoj. Za povratkom u Hrvatsku peljač posjeta je uputio domaćinom slijedeće redice: „Zahvaljujemo se na toplom, prijateljskom prijemu, iskrenom razgovoru i druženju, kao da se već godinama poznajemo. Sretni smo što smo imali mogućnost da se upoznamo s djelom hrvatske povijesti o kojoj, bar ja osobno, nisam imao mogućnosti upoznati se tokom mog redovitog obrazovanja. Ponosni smo na vas, da i nakon više od 500 godina življenja izvan domovine, niste zaboravili hrvatski jezik, kulturu, vjeru, povijest i običaje. Jedino nam je žao što nismo imali kapacitet pojesti sve one fine sendviče, salenjake (kolače) i popiti više odličnog vina, bijelog i posebno odličnog crnog vina. Jako nam je drago da smo vas upoznali i vjerujem da će biti mogućnosti da se ponovno sretnemo.“

Tiho

Marijan Krupica, organizator posjeta prikdao je Šandoru Petkoviću zahvalnicu

Druženje u organizaciji fočke Hrvatske samouprave

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Foka, uz potporu Hrvatske državne samouprave i Ministarstva ljudskih resursa, 14. svibnja priređeni su Hrvatski dan i natjecanje u kuhanju. Program je započeo u jutarnjim satima natjecanjem u kuhanju. Natjecalo se 11 družina, koje su kuhale perkelt na razne načine.

Hrvatsko je druženje u Foku započelo u jutarnjim satima registracijom za natjecanje u kuhanju. Ove se godine natjecalo 11 družina iz cijele regije. Na dvorištu mjesnog doma kulture podravski kuhari i kuharice dali su sve od sebe kako bi pripremili što ukusniju hranu. U podne je radi kušanja jela krenulo ocjenjivačko povjerenstvo. Nakraju prvo mjesto osvojila je družina „Martinčanke“, drugo je pripalo također Martinčanima, a treće su osvojili domaćini.

Nakon natjecanja u kuhanju ljudi su se okupili na dvorištu doma kulture i, bez obzira na kišovito vrijeme, svatko je uživao u razgovorima s prijateljima, znancima koji su došli na taj događaj. Ljubica Veber, predsjednica fočke Hrvatske samouprave, goste je dočekala i pozdravila s toplim riječima. Program Dana nastavljao se folklornim sadržajem u domu kulture. Priredbi su pribivali i Vesna Haluga, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Jozo Solga, voditelj Ureda Hrvatske državne samouprave, te predsjednici i zastupnici hrvatskih samouprava okolnih naselja. U sklopu folklornoga

Oni su preuzeli nagrade u ime svojih družina: Jozo Solga, Vera Kovačević i Đurđa Sigečan.

programa nastupili su polaznici mjesnog vrtića, koji su na tu priredbu naučili i brojne zagonetke, pjesmice te igre na hrvatskome jeziku, s pomoću odgojiteljice. Nakon njih na pozornicu je stupio pečuški KUD Tanac, koji je prikazao više koreografija. Kao obično, nakon nastupa pobrali su buran pljesak. U okviru kulturnoga programa nazočni su mogli uživati u svirci starinskog orkestra Biseri Drave. Zatim je slijedilo druženje uz dobru hranu i hrvatsku glazbu.

Luca Gažić

Prvo je mjesto osvojila družina „Martinčanke“.

BRLOBAŠ – U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, u nedjelju, 17. srpnja, priređuje se Hrvatski narodnosni susret u tome podravskom naselju. Program počinje svetom misom u 16 sati, a zatim je povorka kroza sela. Kulturni program počinje u 18 sati u kojem sudjeluju barčanski KUD Podravina, lukoviški KUD Drava, martinački Ženski pjevački zbor „Korjani“, starinski orkestar Biseri Drave, martinački Mladi tamburaši, Šeljinski tamburaši te pečuški tamburaški Orkestar Vizin. Na kraju je dana, od 20 sati plesačnica uz „Vizinovu“ i „Podravkinu“ svirku. Organizatori svakoga srdačno očekuju.

LJETNE ZAGONETKE

Tko crvenu kapu ima
pa iz trave svima klima.
Odgovor je zaista lak,
u polju se crveni _ _ _ .

On mršavo ima tijelo,
stari kaput i odijelo.
Sve nas straši odrpanac,
a pticama ve je znanac.

Volim živjet pokraj mora,
slovo „C“ moja je fora.
Cijeli dan ga izgovaram,
pa dosadnu pjesmu stvaram.

Na dnu rijeke usred mulja,
on se krije ili šulja.
Crni brci, usta mala –
cipelu bi progutala.

I na plaži i na cesti
mene možeš lako sresti.
Kad pustinjski vjetar krene,
on sa sobom nosi mene.

Dan poljubaca – 6. srpnja

Kada ste se posljednji put poljubili? Toga biste dana to svakako trebali učiniti jer se šestoga srpnja obilježava međunarodni dan poljupca. Tim povodom, evo, nekoliko zanimljivih činjenica o ljubljenju: Čini nas sretnim! Dok se ljubimo, lučimo mnoštvo hormona i neurotransmitera koji nam popravljaju raspoloženje, kao što su adrenalin, serotonin i dopamin. Bakterije koje razmjenjujemo dok se ljubimo, potiču imunološki sustav da proizvodi antitijela. Samo tijekom jednog poljupca izgore se u prosjeku dvije kalorije. Prema tome, da bismo „potrošili“ komad torte s jagodama i šlagom, morali bismo se poljubiti 25 puta. U strastvenom poljupcu sudjeluje 36 mišića lica, a još jedno pozitivno djelovanje ljubljenja jest što krvni tlak nakratko raste, bilo se može čak udvostručiti, a tjelesna se temperatura povećava za 0,5 stupnjeva Celzijevih. Virus prehlade šire se prije svega dodiranjem ruku, prema tome, slobodno se ljubite!

LJETO JE – VRIJEME JE ZA ZABAVU

Želite da vam ljeto ostane u najboljem sjećanju, ali nemate mogućnosti otići na ljetovanje? I kod kuće možete izvrsno provesti ljeto. Slijedi nekoliko zanimljivih zamisli uz koje vam ljeto

može biti ne samo ugodno nego i ono koje ćete duže vrijeme pričavati. Prvo što možete učiniti, napišite listu želja za ljetom! A na listu možete napisati i ovo:

- Nađite neku bilježnicu u koju ćete upisati svoje doživljaje s ljetom, crtajte, napravite fotografiju, pišite!
- Napravite nešto obrnuto, npr. pišite lijevom rukom, ako ste ljevak, desnom.
- Nađite jednu djetelinu s četiri lista, tiještite je i zalijepite u bilježnicu. Znači da donosi sreću!
- Zagrlite neko drvo, a zatim članove svoje obitelji!
- Plešite na neobičnom mjestu u neobično vrijeme, npr. po kiši!
- Barem jedanput pogledajte izlazak i zalazak Sunca!
- Napravite kolač koji najviše voli obitelj i iznenadite je njime!
- Kušajte takvu hranu koju još nikada niste jeli!

X. Hrvatski pomurski piknik u Letinji

Hrvatski pomurski piknik prvi put je priređen 2007. godine, osmislio ga je ondašnji sastav letinjske Hrvatske samouprave poradi jačanja zajedništva Hrvata u regiji, i od tada se svake godine priređuje. Na ovogodišnji jubilarni piknik, održan 28. svibnja, okupilo se mnoštvo žitelja iz okolnih mjesta te iz matične domovine. Cijeli su se dan Hrvati družili, kušali izvorsna jela i pratili hrvatski kulturni program, pod malim paviljonom je bila uređena mala izložba o materijalnoj kulturi pomurskih Hrvata.

U ime organizatora sve sudionike Hrvatskoga pomorskog piknika pozdravila je predsjednica letinjske Hrvatske samouprave Marija Đuric. Zahvalila je svima koji su se odazvali pozivu i naglasila da Piknik iz godine u godinu ima isti cilj, da pridaje posebno značenje onomu što povezuje sve Hrvate, a to je hrvatska riječ, hrvatska pjesma, hrvatska glazba i običaji. Piknik u opuštenom ugođaju zbližava ljude, daje mogućnost za sklapanje prijateljstava i nada se da će prigodom desetog piknika biti mnogo zadovoljnih, veselih ljudi koji će zračiti prijateljstvo i mir među narodima. Pozdravnim su se riječima pridružili Péter Cseresznyes, državni tajnik i Szilárd Farkas, letinjski gradonačelnik, zahvalili su na organizaciji čime se nadalje šire prijateljstva unutar zemlje i izvan njezinih granica. Letinjski gradonačelnik naglasio je da Hrvatska samoupravu grada, koja je u zadnje vrijeme vrlo aktivna i dobro surađuje s Gradom, tijekom godine već ostvarila mnoge zajedničke programe (Berbena povorka, Svinjokoljski festival...) koji su imali međunarodna obilježja, upravo u takvim prilikama se prepoznaje uloga narodnosti kao „mosta“ među regijama i državama. Od gradonačelnika se saznaje da je grad prijavio više europskih projekata u aktualnom Interreg programu u čijoj će provedbi imati mjesta i hrvatska za-

Dominika Kepe i Patrik Talaber

jednica grada. U prekrasnome letinjskom parku od jutarnjih sati kuhale su družine iz Mlinaraca, Serdahela, Sumartona, Goričana, Novigrada Podravskog, te one predstavnika letinjskih civilnih udruga. Posjetitelji su mogli kušati pečene kobasice, čevapčice, pljeskavice, razne gulaše, paprikaš, sarmu, kukuruznu zlevanku, pogače od kukuruznoga brašna i druge specijalitete. Programske točke kulturnog programa najavljivali su Letinjanka Dominika Kepe i Pustarac Patrik Talaber, oboje učenici pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje. Prvo su se predstavili letinjski vrtičaši. Zahvaljujući djelovanju Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, djeca i u letinjskome vrtiću uče hrvatske pjesme i plesove.

jednica grada. U prekrasnome letinjskom parku od jutarnjih sati kuhale su družine iz Mlinaraca, Serdahela, Sumartona, Goričana, Novigrada Podravskog, te one predstavnika letinjskih civilnih udruga. Posjetitelji su mogli kušati pečene kobasice, čevapčice,

Dio s prigodne izložbe

pljeskavice, razne gulaše, paprikaš, sarmu, kukuruznu zlevanku, pogače od kukuruznoga brašna i druge specijalitete. Programske točke kulturnog programa najavljivali su Letinjanka Dominika Kepe i Pustarac Patrik Talaber, oboje učenici pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje. Prvo su se predstavili letinjski vrtičaši. Zahvaljujući djelovanju Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, djeca i u letinjskome vrtiću uče hrvatske pjesme i plesove.

Djeca letinjskog vrtića

Veselo društvo

Njih podučava odgojiteljica Eržebet Deli. Publiku s hrvatskim pobjevkama zabavljali su mlinarački, serdahelski i kaniški pjevački zborovi, a učenice serdahelske Osnovne škole Katarine Zrinski izvele su modernu plesnu koreografiju na popularnu hrvatsku glazbu. Članovi Kulturno-umjetničkog društva Delovi iz Općine Novigrad Podravski čuvari su hrvatskih običaja i kulturne baštine, letinjskom su gledateljstvu predstavili svoje podravske plesove. Tamburaški sastav Delovi, jednako kao i kaniški Tamburaški sastav Stoboš zabavljali su sudionike Piknika do kasnih sati.

VI. Hrvatski dan u Birjanu 2. srpnja 2016.

U 15.30 doček gostiju pred domom kulture; u 16.30 sveta misa; predvodit će je vlč. Ladislav Ronta; u 17.30 glazbena povorka po selu; u 19 sati zabavni program na trgu kod crkve.

Sudjeluju: Folklorna skupina Baranja, Ženski pjevački zbor Orašje, birjanska Hrvatska folklorna grupa, kozarski Ženski pjevački zbor i Dječja skupina.

Jednokratna stipendija za studente

Hrvatska samouprava Zalske županije na zadnjoj sjednici, 9. lipnja, odlučila je o dodjeli jednokratne stipendije (50 tisuća forinti) za studente koji studiraju kroatistiku ili studiraju u matičnoj domovini. Stipendiju je utemeljila poradi uključivanja budućih intelektualaca hrvatske zajednice u Mađarskoj. Trenutno se radi o pet studenata. Prema planovima, županijska će organizacija sa stipendistima potpisati sporazum o suradnji, računajući na to da studenti ubuduće pomažu njezin rad.

ZAGREB, PEČUH – Pomoćnica ministra kulture dr. sc. Iva Hraste-Sočo bila je u posjetu Sigetu i Pečuhu na sastancima vezano uz organizaciju obilježavanja 450. obljetnice Sigetske bitke, i to u svojstvu zamjenice predsjednika Povjerenstva za obilježavanje 450. obljetnice Sigetske bitke akademika Zvonka Kusića te kao predstavica Ministarstva kulture.

U ponedjeljak, 20. lipnja, zajedno s veleposlanikom Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Gordanom Grličem Radmanom, generalnom konzulicom Republike Hrvatske u Pečuhu Vesnom Halugom, sastala se sa zamjenikom gradonačelnika Zoltanom Vargom, predsjednikom mađarskog Povjerenstva za proslavu memorijalne godine Sigetske bitke Jánosom Hóvárijem i ravnateljem Mađarskoga kulturnog instituta „Balassi“ u Zagrebu Dinkom Šokčevićem. Obišli su gradske sadržaje važne za obilježavanje obljetnice Sigetske bitke.

U utorak, 21. lipnja, pomoćnica ministra Hraste-Sočo u Pečuhu se sastala s gradonačelnikom Zsoltom Pávom, predsjednikom Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Ivanom Guganom i glasnogovornikom hrvatske manjine u Mađarskome parlamentu Mišom Heppom, a obišla je i Hrvatsku školu, Hrvatsko kazalište te Hrvatski kulturni klub.

Teme razgovora bile su pripreme za Hrvatski dan koji će se održati u Mađarskoj u sklopu obilježavanja 450. obljetnice Sigetske bitke, a pomoćnica je na sastancima s mađarskim dužnosnicima razgovarala i o temama važnima za hrvatsku nacionalnu manjinu u Mađarskoj.

KOLJNOF – Fara Koljnof i Hrvatska sekcija Željezanske biskupije srdačno poziva vjernike 2. julija, u subotu, na Hrvatsko shodišće u Hodočasnu crkvu Blažene Divoce Marije u Koljnof. U 17.15 uri će se prirediti litanija s meditacijama ku predvodi kanonik mons. Tome Krojer. Svetu mašu u 18 uri će služiti rođeni Bizonjac, zlatomašnik, kanonik dr. Jive Šmatović; profesor na Sjemenišću u Juri. Euharistiju će muzički oblikovati crikveni zbor Klimpuha, pod peljanjem Silvije Ivančić. Po svetoj maši Fara Koljnof organizira agapu. Sve daljnje informacije morete dobiti od Ingrid Klemenšić, na telefonu: 0036/20 911 4055.

HRVATSKI ŽIDAN – Vjeroopćina Hrvatskoga Židana, ognjobranci, vojska i tradicionalna društva trih županij Vas srdačno pozivaju na tradicionalno shodišće k Peruškoj Mariji 3. julija, u nedilju, s početkom od deset uri. Trojezičnu svetu mašu služu domaći farnik Štefan Dumović i zlatomašnik dr. prof. Jive Šmatović. U okviru svete maše se blagoslavlja i pilj Sv. Tomaša. U 12.15 uri je agape i druženje, a u 13.45. uri se začme litanija ter spominjanje na Sv. Florijana. Ako je godinasto vrijeme, onda je maša predviđena u mjesnoj crkvi.

MURSKO SREDIŠĆE; GRADIŠĆE – Isto tako kot i lani, prve julijske subote prik Gradišća će se voziti na biciklu pripadnici 4. ciklomaratona „Pannon 300“. Trasa je ista kot i lani, ka pelja bicikliste kroz gradišćanskohrvatska sela u Ugarskoj, a i u Austriji. Kontrolne točke budu u Petrovom Selu, Nardi, Kisegu i Koljnofu, a potom se športaši vraćaju istim putem sve do cilja, Murskoga Središća. Četvrtu biciklističku turu kroz Gradišće ponovo organizira Međimurski biciklistički klub Mura s tajnikom Nenadom Ciglarom, a u svakom našem naselju će putnike pogostiti hrvatske samouprave.

MOHAČ – Šokačka čitaonica 2. srpnja, već osmi put, priređuje tradicijsko Pranje na Dunavu. Kulturno-gastronomska manifestacija počinje u 16 sati svečanom povorkom sudionika od Čitaonice do Šokačke skele, nastavlja se u 16.30 pranjem na Dunavu i kulturnim programom domaćih i gostujućih društava na otvorenom u 17 sati. Slijedi zajednička večera i veselica. Organizatori upućuju poziv svim zainteresiranima da se prijave za kuhanje sarme u zemljanom loncu, koje počinje u 15 sati paljenjem vatre. Prijave se očekuju na telefon: Stipo Bubreg 20/936-5566.

BUDIMPEŠTA, BERNECEBARÁTI – U organizaciji Samouprave XV. okruga te u suradnji s Hrvatskom samoupravom toga okruga, i ove će se godine u tome naselju prirediti Međunarodni kamp primijenjenih umjetnosti. U odmaralištu narečenog okruga od 4. do 10. srpnja među djecom prijateljskih naselja Samouprave XV. okruga boravit će i učenici iz Donjega Kraljevca, njih osmero i nastavnik, te iz Sumartona šest đaka i nastavnik. Sudionike kampa očekuju šarolika zanimanja, primjerice izradba kožnih nakita i nakita od biserja, origami, bojenje tekstila, slikanje po staklu, ukrašavanje predmeta salvetnom tehnikom, dramska sekcija i športska zanimanja.

BUDIMPEŠTA, DALMACIJA – Literarna i plesna scena budimpeštanskoga HOŠIG-a od 28. lipnja do 4. srpnja boravi u Dubrovniku i Splitu. Naime, 30. lipnja u Dubrovniku izvode predstavu „Vremeplov“, a primit će ih župan Dubrovačko-neretvanske županije Nikola Dobroslavčić. Potom, 2. srpnja očekuje ih nastup u Splitu, u Gradskom kazalištu mladih, primit će ih župan Splitsko-dalmatinske županije Zlatko Ževrnja, te će se susresti sa članovima zajednice Mađara Splitsko-dalmatinske županije. Bit će to svojevrsne pretpremijere prije rujanskoga gostovanja u Sigetu.

Druženje uz ribolov na mišljenskom jezeru

U organizaciji Udruge baranjskih Hrvata i Hrvatske samouprave Baranjske županije, u gradiću Mišljenu, u kojem djeluje i Hrvatska samouprava, 28. svibnja priređeno je ribičko natjecanje na tamošnjem umjetnom jezeru. Lijepo vrijeme pogodovalo je natjecateljima koji su stigli iz Kozara, Narada, Mišljena, Vršende, Lančuga, Mohača, Salante, Semelja... Pozivu organizatora odazvalo se tridesetak natjecatelja. Natjecanje su novčano pomagale Hrvatske samouprave naselja Olasa, Salante, Udvara, Vršende, kaže predsjednica Udruge baranjskih Hrvata Marijana Balatinac.

Mišo Balatinac, njegov sin Andrija i Matija Šomodvarac bili su raspoloženi i kažu da se ovdje dobro se osjećaju. Nisu došli praznih ruku. Nude me vinom, pivom i rakijom kazujući kako Šokci ni na zabavu ne odlaze praznih ruku, da se nađe, ako se ogladni.

Arnold Barić, predsjednik mišljenske udruge Naši ljudi, kaže da je udruga prije godinu dana od grada dobila dopuštenje za uporabu jezera, te kako je stavila jezero u funkciju, a ima i brojne planove njegova proširenja i uljepšavanja. U jezeru veličine 1,6 hektara imamo obilje velike ribe za športaše te mnogo šarana od 3 do 6, a i onih do 12 kilograma, kaže Barić. Naša je udruga djelatna već deset godina i mnogo radi za grad, jezero je bilo tek ukrasno, pa smo tražili korištenje na deset godina i počeli se baviti ribolovom. Obnovili smo okolicu, poribnjavamo jezero... Mi smo neprofitna udruga, sa sedamdesetak članova od kojih je njih 90 % hrvatskog podrijetla, te i prihode vraćamo u osnovnu djelatnost. Radujemo se što obogaćujemo gradske sadržaje i grad nam je partner, jednako kao i naša udruga gradu u mnogim projektima od koristi za ovdašnje stanovništvo. Ulov i nije bio pozamašan, ali su se ipak našli pobjednici, kojima je priznanja podijelila predsjednica Udruge baranjskih Hrvata Marijana Balatinac. Najveći ulov, šarana 3,85 kg imao je naradski dogradonačelnik Imre Szibert. Treće je mjesto osvojio također on, drugi je

Najuspješniji ribiči mišljenskog druženja

bio Vršendanin Ivica Balatinac, a prvi i pobjednik natjecanja bio je Salančanin Tamaš Kadarkuti. Okupljeni su se družili uz izvrstan ručak, pečenu prasetinu iz peke, šokački grah skuhan u glinenoj posudi, te pića za što su se pobrinuli organizatori.

Branka Pavić Blažetin

Kampovi hrvatskoga jezika i kulture u Vlašićima (PRVI KAMP)

Hrvatska državna samouprava 2016. godine priređuje četiri državna kampa hrvatskoga jezika i kulture u Vlašićima na otoku Pagu. Tri osnovnoškolska i jedan srednjoškolski. Srednjoškolski je kamp započeo 12. i trajao do 19. lipnja. U njemu je boravilo 55 učenika i šest nastavnika. Iz budimpeštanskog HOŠIG-a 23 učenika i nastavnici Žolt Ternak i Mario Jerkić, iz Koljnofa tri učenika, iz Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje 21 učenik i nastavnici Rebeka Hajós, Gábor Surányi i Goran Kečkeš, iz Martinaca dva učenika, iz Sambotela pet učenika, iz Mohača jedan učenik. Voditeljica je kampa bila nastavnica Rebeka Hajós, a HDS-ov koordinator u kampu bio je Krištof Petrinović.

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić Blažetin, tel.: 06-30-3961852, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac, tel.: +36/30/396/1851, e-mail: balatinac.s.66@nicom.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat (zamjen. glavne urednice), tel.: +36-30-437-0271, e-mail: tiho@croatica.hu, RAČUNALNI SLOG: Katalin Berencsi Zámóné, tel.: 1/269-1974, e-mail: zkati@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 06-70-96 79 333, e-mail: zmsantovo@gmail.com, ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 68. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA OSNIVAČA: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-10000006-10612016, uredništvo Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 7500 Ft. Tjednik se financira iz državnog proračuna Mađarske. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1065 Budapest, Nagymező u. 68. HU ISSN 1222-1270